

RIKSARKIVAREN

Klima- og forurensningsdirektoratet
v/ Per Ivar Hammershaug

Deres ref
2007/395 041.1

Vår ref.
2010/56602 ANNMAL

Dato
01.12.2010

Vedtak om bevaring og kassasjon av arkivene etter Statens forurensingstilsyn fra perioden 1974 -1993

Vi viser til utkast til bevarings- og kassasjonsplan datert 18.10.2010, som tar for seg papirarkivene etter Statens forurensingstilsyn (SFT) fra opprettelsen i 1974 til 1993. Bk-planen omfatter også noe eldre arkivmateriale fra SFTs forløpere som ble innlemmet i SFTs arkiv ved opprettelsen av det nye direktoratet.

Klima- og forurensningsdirektoratet har gjort et grundig arbeid, og vi er enig i direktoratets konklusjoner. Arkivperioden utgjør 325 hyllemeter. I underkant av ti prosent av materialet er foreslått kassert. Den lave kassasjonsprosenten er begrunnet med at materialet dokumenterer etableringen av et eget direktorat for miljøspørsmål i Norge. Miljøvern kom for alvor på den politiske agendaen i denne perioden, og SFT spilte en viktig rolle i utformingen av norsk miljøpolitikk. SFT har også forvaltet et fagområde som har hatt stor samfunnsmessig betydning og som det er stor forskningsmessig interesse for. Mange viktige nye fagfelt ble også innført i denne arkivperioden.

Bevarings- og kassasjonsbestemmelsene er knyttet til arkivnøkkelen. Arkivnøkkelen er meget detaljert, slik at det ofte er arkivert mindre enn en hyllemeter på hver arkivkode. De store seriene i denne arkivperioden inneholder bevaringsverdig materiale: tre serier med konsesjonssaker (22, 44 og 16 hyllemeter), undersøkelser av vannforekomster (nytt fagfelt, 13 hyllemeter), oljevernberedskap (nytt fagfelt, 19 hyllemeter), kjemiske stoffer (forskriftsarbeid, 10 hyllemeter). Det vil derfor ikke være økonomisk lønnsomt med en nærmere gjennomgang av materialet med tanke på økt kassasjon.

Klima- og forurensingsdirektoratets utkast til bevarings- og kassasjonsbestemmelser for SFTs papirarkiver for perioden 1974 -1993 vedtas derfor uten endringer.

Med hilsen

Ivar Fønnes
riksarkivar

Anna Malmø-Lund
arkivar

KLIMA- OG
FORURENSNINGS-
DIREKTORATET

Riksarkivet
Postboks 4013 Ullevål Stadion
0806 OSLO

Klima- og forurensningsdirektoratet
Postboks 8100 Dep, 0032 Oslo
Besøksadresse: Strømsveien 96

Att: Tilsynsavdelingen

Telefon: 22 57 34 00
Telefaks: 22 67 67 06
E-post: postmottak@klif.no
Internett: www.klif.no

Dato: 18.10.2010

Vår ref.: 2007/395 041.1

Deres ref.:

Saksbehandler: Per Ivar Hammershaug, telefon: 22573709

Bevarings- og kassasjonsplan for Klima- og forurensningsdirektoratet

Klima- og forurensningsdirektoratet (som tidligere het Statens forurensningstilsyn) har utarbeidet forslag til bevarings- og kassasjonsplan for papirarkiv i perioden 1974-1993. Materialet ønskes avlevert til Arkivverket når Riksarkivaren har fattet et vedtak om bevaring og kassasjon.

Vi har i planen fulgt reglene i Riksarkivarens forskrift av 1. desember 1999, nr 1566, kapittel III, når det gjelder saker innenfor egenforvaltning, kode 0,1 og 2 i Felles arkivnøkkel for statsforvaltningen.

Når det gjelder våre fagklasser har vi lagt til grunn bevaringsformålene som Arkivverket opererer med:

1. Å dokumentere viktige samfunnsfunksjoner, offentlige organers myndighetsutøvelse og deres rolle i samfunnsutviklingen.
2. Å bevare materiale som gir viktig informasjon om forhold i samfunnet på et gitt tidspunkt, og som belyser samfunnsutviklingen.
3. Å dokumentere personers og virksomheters rettigheter og plikter i forhold til det offentlige, og i forhold til hverandre.
4. Å dokumentere offentlige organers virksomhet ut fra administrative og driftsmessige behov.

Konklusjonen vår etter en grundig gjennomgang av materialet er at SFT gjennomgående har hatt viktige samfunnsfunksjoner. SFTs myndighetsutøvelse har på en rekke områder fått varige og dyptgripende konsekvenser og har hatt en viktig rolle i samfunnsutviklingen. Vi er av den oppfatning at mye av arkivmaterialet oppfyller kriteriet *pionervirksomhet*. Dette er bakgrunnen for at store deler av materialet i fagklassene er foreslått bevart. Den totale mengden papirarkiv i perioden 1974-1993 utgjør ca 325 hyllemeter.

Hele arkivperioden er registrert på boksnivå i ASTA.

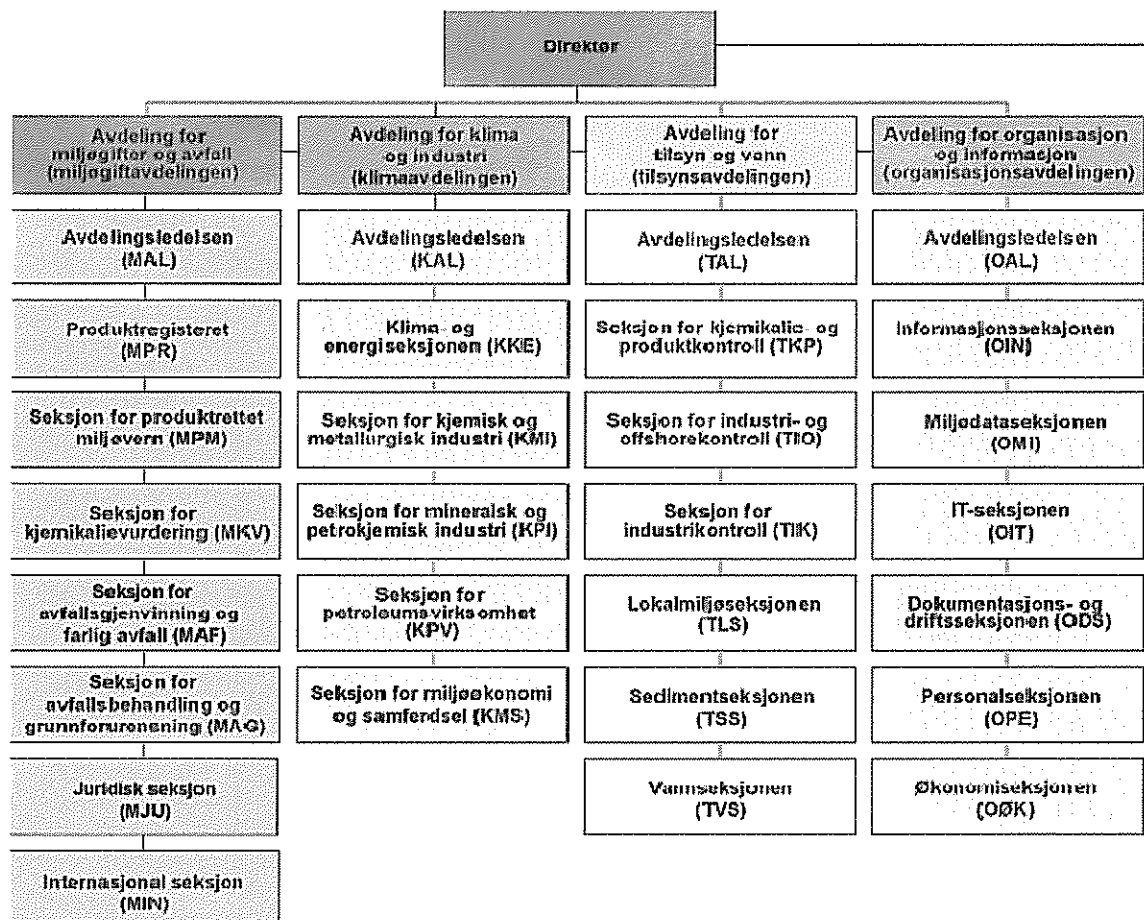
Vi har foretatt bevarings- og kassasjonsvurdering på gruppenivå i arkivnøkkelen. Disse vurderingene er beskrevet for hver gruppe i vedlagte arkivnøkkelen. Vi har også kartlagt omfanget av materialet og foreslår at ca 300 hyllemeter skal bevares og ca 25 hyllemeter kasseres.

Planen er utarbeidet av seksjonssjef Per Ivar Hammershaug, fungerende arkivleder Marit Knoph Rosvoll, seniorrådgiver Torill F. Kollerud og rådgiver Liselotte Leirvåg.

Vi har de fleste steder i planen brukt forkortelsen SFT i stedet for vår nye forkortelse Klif. Dette fordi at organet het Statens forurensningstilsyn i hele den angjeldende arkivperioden som nå er vurdert.

Beskrivelse, historikk og viktige hendelser

Klima- og forurensningsdirektoratet (Klif) ligger under Miljøverndepartementet og har 325 ansatte ved kollektivknutepunktet Helsfyr i Oslo. Klif er pr 1. september 2010 organisert på følgende måte:

Klif iverksetter forurensningspolitikken og er veiviser, vokter og forvalter for et bedre miljø. De viktigste arbeidsområdene våre er klima, miljøgifter, hav og vann, avfall, luft og støy. Vi jobber for en forurensningsfri framtid.

Vi arbeider for å:

- redusere utslippene av klimagasser
- redusere spredning av helse- og miljøfarlige stoffer
- oppnå en helhetlig og økosystembasert hav- og vannforvaltning
- øke gjenvinningen og redusere utslippene fra avfall
- redusere skadevirkningene av luftforurensning og støy

Historikk

Statens forurensningstilsyn (SFT) ble etablert med kongelig resolusjon 24.mai 1974, og organet trådte formelt i virksomhet 1.juni 1974. SFT ble et direktorat under Miljøverndepartementet og en viktig brikke i oppbygging av norsk miljøvernforvaltning. Underliggende dokumenter var St.prp. nr. 1/1973-1974, Vannforurensningsloven av 26.06. 1970 og Granneloven av 16.06. 1961.

SFT skulle bl.a.

- Behandle søknader fra industrien om konsesjon for luft- og vannforurensninger samt støy
- Være sekretariat for Røykskaderådet
- Virke som rådgivende organ for Miljøverndepartementet i faglige spørsmål
- Utarbeide forskrifter og retningslinjer i medhold til forurensningslovverket
- Føre tilsyn med industribedrifter og kontrollere forurensninger i luft og vann

Fra 1972 til 1976 ble forurensningspolitikken utformet gjennom en serie meldinger og proposisjoner. Stortinget vedtok omfattende nasjonale oppryddingsplaner og økonomiske virkemidler ble tatt i bruk.

I 1981 vedtok Stortinget forurensningsloven som trådte i kraft i 1983.

Forløpere:

1947 Vann- og kloakkkontoret opprettet i NVE

1961 Det første Røykskaderådet opprettet

1970 Stortinget vedtok lov om vern mot vannforurensning og lov om vern mot oljeskader

1971 Vann - og avløpskontoret i NVE opprettet 5 distriktskontorer
Det første Oljevernrådet ble oppnevnt

1972 Miljøverndepartementet ble opprettet. Vann - og Avløpskontoret i NVE skiftet navn til Statens vann- og avløpskontor.

Røykskaderådets sekretariat og Statens vann - og avløpskontor fikk en felles ledelse,

ble overført fra Industridepartementet og lagt under det nye departementet.

SFTs rolle i samfunnet og samfunnsmessige betydning

Norge står i dag fram som et betydelig renere land enn da SFT ble opprettet i 1974. Vann- og luftkvaliteten er blitt bedre i store deler av landet. Kontrollen med kjemiske stoffer og produkter er blitt langt bedre. Støybelastningen er blitt redusert for mange tusen mennesker. Vi har fått en beredskap mot akutt forurensning som knapt fantes i 1974.

SFT har spilt en sentral rolle i arbeidet med forurensningssaker i Norge. Et eksempel på dette er den omfattende oppryddingen i utslippene fra industri og kommunale avløpsanlegg som ble satt i gang i 1970-årene, og som nå langt på vei er slutført. Et annet eksempel er oppbyggingen av beredskapen mot akutt forurensning. Et tredje eksempel er reduksjonene i bly og nitrogenoksider i utslippene fra biltrafikken. Arbeidet med produktkontroll er et fjerde eksempel. Vi har i dag en helt annen og bedre kontroll med

bruken av helse- og miljøskadelige kjemiske stoffer og produkter enn vi hadde da SFT ble opprettet. Loven om produktkontroll ble også benyttet til å redusere bruken av osonødeleggende stoffer. Her var Norge et av de landene som tidligst oppnådde store resultater. Arbeidet med å redusere utslippene som gir sur nedbør er et sjette eksempel. Ved inngangen til år 2000 kunne det ikke bare registreres at belastningen var redusert betydelig; overvåkingsprogrammet viser at også skadeomfanget av den sure nedbøren endelig er i ferd med å minke.

Dette er bare noen eksempler på hvilken samfunnsmessig betydning virksomheten til SFT har hatt.

Tidslinje SFT:

1974	<ul style="list-style-type: none"> ≠ Statens forurensningstilsyn ble opprettet med 2 industriavdelinger ≠ Distriktskontorene under NVE ble nedlagt og oppgavene overført til fylkesmennes utbyggingsavdeling ≠ Kontrollorganet for nedre Telemark ble underlagt SFT
1975	<ul style="list-style-type: none"> ≠ Oljevernrådet ble overført til SFT
1977	<ul style="list-style-type: none"> ≠ Produktkontrollen ble lagt til SFT ≠ SFT har nå 3 avdelinger: Industriavdeling, overvåkingsavdeling og produktkontrollavdeling. I alt 8 seksjoner og en egen stab ≠ Fra juli 1977 ble overvåkingsavdelingen endret til Kommunal- og oljevernavdeling. Beredskap mot akutt forurensning ble et satsningsområde for SFT
1978	<ul style="list-style-type: none"> ≠ Hovedstasjonen for oljevern i Horten ble lagt under SFT ≠ SFT fikk 4 avdelinger: Industriavdeling, Produktkontrollavdeling, Oljevernavdeling og Stab
1979	<ul style="list-style-type: none"> ≠ Avdelingens antall økte til 5 etter at Kommunal - og resipientavdelingen ble opprettet ≠ Avfall og gjenvinning ble lagt under SFT
1985	<ul style="list-style-type: none"> ≠ SFT ble organisert i 5 avdelinger: Administrasjonsavdelingen, Teknisk avdeling, Miljøplanavdelingen, Oljevernavdelingen og Produktkontrollavdelingen. Til sammen 19 seksjoner.
1986	<ul style="list-style-type: none"> ≠ Ny miljøvernølge 1986-1990. Glanstid for miljøvern og SFT. Miljøvernarbeidet internasjonaleses. SFT styrkes ≠ Industrikontrollen økte og SFT økte seksjonstallet til 21
1989	<ul style="list-style-type: none"> ≠ SFT hadde fortsatt 5 avdelinger, men har økt seksjonstallet til 26
1990	<ul style="list-style-type: none"> ≠ Produktsikkerheten ut av SFT ≠ SFT har nå 8 avdelinger. Organisasjons- og økonomiavdelingen, Prosjektsekretariatet, Industriavdelingen, Kontrollavdelingen, Oljevernavdelingen, Kommunal- og landbruksavdelingen, Transport- og energiavdelingen, Kjemikalie- og spesialavfallsavdelingen. Til sammen 31 seksjoner

Politiske vedtak, samfunnsendringer og hendelser som har påvirket SFTs utvikling

1972	Miljøverndepartementet opprettes. Vann - og avløpskontoret i NVE skifter navn til Statens vann- og avløpskontor. Røykskaderådets sekretariat og Statens vann- og avløpskontor får felles ledelse, overføres fra Industridepartementet og legges under det nye departementet
1972	Drama med gifttonner på Vestlandet. Problemene med spesialavfall synliggjøres
1972-1976	Forurensningspolitikken utformes gjennom en serie meldinger og proposisjoner. Stortinget vedtar omfattende nasjonale oppryddingsplaner. Økonomiske virkemidler tas i bruk
1973	Aksjonen for å redde Mjøsa starter
1974	10-årsprogrammet for opprydding i eldre industri
1975	Oljevernrådet overføres til SFT

1977	Produktkontrollen legges til SFT
1977	Blow-out på "Bravo"- plattformen. Beredskapen mot akutt forurensning blir et satsingsområde for SFT
1978	Hovedstasjonen for oljevern i Horten legges til SFT
1979	Avfallssakene inn i SFT
1980	Statlig program for forurensningsovervåking settes i gang. SFT tillegges ansvaret
1980	SFT får gjennomslag for krav om å sette ned innholdet av bly i bensin
1980	SFT gir Titania utslippstillatelse. Miljøvernorganisasjoner engasjerer seg for første gang i forurensningssaken
1980	SFT starter arbeidet med regulering av klimagassutslipp (Forskrift mot bruk av KFK)
1981	Stortinget vedtar forurensningsloven. (Den trer i kraft 1983)
1982	SFT oppretter en prosjektgruppe for luftforurensninger. Søkelyset dreies mot diffuse utslipp fra samferdsel og landbruk
1982	Fylkesmannens miljøvernavdeling etableres
1982	SFT lager de første merkeforskriftene
1983	SFT har laget sin første langtidspan
1984	Handlingsplan mot landbruksforurensning. Samarbeidet mellom Landbruksdepartementet og SFT settes på prøve
1984	Forskrift om spesialavfall fastsettes
1985	Natur og Ungdom aksjonerer ved Unger fabrikker mot Norsk Hydro på Herøya og synliggjør den manglende kontrollen av industriens avfalls- og utslippsløsninger
1985	SFT presenterer Handlingsprogram mot vegtrafikkstøy
1986	Tsjernobylulykken medvirker til å utløse en ny miljøvernølge
1986-1990	SFT driver industrien fremover i ny offensiv. 2 generasjonstiltak gjennomføres. Systemet for spesialavfall bygges opp
1986-1990	Ny miljøvernølge. Glanstid for miljøvern og SFT. Miljøvernarbeidet internasjonaleseres. SFT styrkes
1987	Verdenskommisjonen for miljø og utvikling legger fram sin rapport "Our common Future"
1987	Bilforurensninger blir politikk. SFT får gjennomslag for å innføre skjerpede avgasskrav
1987	Londondeklarasjonen forplikter landene til å redusere sine utslipp av miljøgifter og næringsstoffer med minst 50 %
1988	Algeinvasjon langs kysten av Sør-Norge og cyanid-alarm i Bergen forsterker miljøvernølgen. SFT styrkes
1989	Økende frykt for miljøkonsekvensene ved den voksende skipstrafikken og virksomheten på sokkelen. Beredskapen drøftes i egen stortingsmelding
1989	Stortingsmelding om Norges oppfølging av Verdenskommisjonens tilrådninger. Ambisiøse mål får konsekvenser for SFT
1989-1994	Virksomheten på kontinentalsokkelen utvides kraftig
1990	Produktsikkerheten ut av SFT
1992	Nitrogensaken. Strid om kravene til rensing av kommunale avløp til Nordsjøen
1992	Ny avfallspolitikk

Arkivets plass i organisasjonen:

SFT har fra opprettelse av hatt sentralarkiv. Etter hvert ble det opprettet 4 delarkiv: Horten, Tromsø og Mongstad (Oljevernavdelingen) og Skien (Kontrollorganet for Nedre Telemark). Arkivet har i all tid vært underlagt Organisasjonsavdelingen i SFT. Leder for avdelingen har hatt det overordnede ansvaret for arkivet. Fra 1974 til 1984 var arkivet lagt til administrasjonskontoret. Fra 1985 til 1988 var arkivet underordnet administrasjonsavdelingen. I 1989 ble det opprettet en ny seksjon, Driftsseksjonen, hvor arkiv og drift fikk tilhørighet.

Kartlegging av papirarkiv

Papirarkivet for SFT i perioden 1974-1993 er ordnet, katalogisert og registrert i ASTA. Vi betrakter papirarkivet som svært godt organisert og ordnet. Materialet har vært gjenstand for arkivbegrensning og er rensset og alt er pakket og merket i arkivbokser. Arkivet utgjør ca 325 hyllemeter.

Arkivet har fått navnet SFT i ASTA. Arkivskaper er Statens forurensningstilsyn. Deler av arkivet er arvet i fra Statens vann- og avløpskontor og Røykskaderådet. Arkivet er opprettet med hjemmel i lov jf kongelig resolusjon 24.mai 1974.

Arkivet består av tradisjonelle arkivserier som sakarkiv, journaler, kopibøker og personalarkiv.

Arkivet dokumenterer etablering og drift av SFT fra 1974 og fremover. Arkivet dokumenterer SFTs sentrale rolle i oppbyggingen og håndhevingen av lover og forskrifter på miljø-, avfalls- og forurensningsområdet i Norge. Saksbehandlingen bærer preg av å være både besluttende, utredende, ekspederende og orienterende, men med en klar overvekt av saker som er besluttende og utredende. Det har i stor grad vært skjønnsmessig saksbehandling.

Statsforvaltningens fellesnøkkel for arkivering er brukt. Det har blitt utarbeidet (og godkjent av Riksarkivaren) egne fagklasser i nøkkelen. Med unntak av personalarkivet er arkivet ordnet etter emne. Personalarkivet er ordnet alfabetisk. Arkivnøkkel med bevarings- og kassasjonsvurderinger er vedlagt.

Hovedstasjonen for oljevern i Horten har fungert som et delarkiv under sentralarkivet og er derfor registrert i Asta som en egen arkivdel. Arkivet i Horten ble ordnet etter samme arkivnøkkel som sentralarkivet og kassasjonsplanen vil også gjelde for den.

Konsesjonssakene for industrien utgjør en stor del av det totale arkivmaterialet. Disse sakene er lagt inn som en egen arkivdel i Asta. Her finner vi konsesjonsmapper for hver industribedrift som har søkt om konsesjon. Sakene er ordnet etter årstall og løpenummer.

Det er ikke foretatt tidligere periodiseringer før denne perioden ble avsluttet.

Vurdering av innholdet i papirarkivet - utvalgte kriterier som vil gjelde for bevarings- og kassasjonsplanen:

I våre vurderinger har vi benyttet følgende kriterier:

Kriteriet administrativt nivå

SFT har siden starten i 1974 vært et direktorat. SFT har vært og er et frittstående fagorgan med myndighets- og tilsynsoppgaver som har hele landet som virkefelt. SFT har en faglig rolle, dvs at det utvikler, forvalter og formidler kunnskap om sitt fagfelt/saksområde. Denne kunnskapsfunksjonen er knyttet til det løpende arbeidet med myndighets- og tilsynsoppgaver. SFT har med andre ord hatt en sentral plassering i det administrative hierarkiet og med en høy grad av beslutningsmyndighet. Dette taler for bevaring.

Kriteriet saksbehandlingens konsekvenser

Saksbehandling som får dyptgripende og varige konsekvenser er viktige å bevare. Mye av SFTs saksbehandling faller nettopp i denne kategorien. Konsekvensene er særlig knyttet til virksomheter og for samfunnet som helhet. Selv om enkeltvedtak fattet i SFT sjelden er rettet mot enkeltindivider, har saksbehandlingen implisitt hatt konsekvenser for enkeltpersoners liv ved at Norge i dag er langt renere og mindre forurenset enn for 35 år siden.

Kriteriet saksbehandlingstype

Vi vurderer majoriteten av saksbehandlingen i SFT til å være besluttende eller utredende. SFT har vært en hovedaktør i å få på plass lover og forskrifter innen sitt fagområde. Dette anser vi som svært viktig *utredende* saksbehandling. Håndhevelse og praktisering av det samme regelverket faller etter vår mening i kategorien *besluttende* saksbehandling. Veldig mange av sakene som SFT behandler er kompliserte, basert på drøfting og skjønn og munner ut i et vedtak. Dette er materiale som er viktig å bevare.

Vi har konsekvent foreslått å kassere materiale som faller i kategoriene *ekspederende* eller *orienterende* saksbehandling.

Kriteriet ekstraordinære og ordinære aktiviteter

I likhet med alle andre offentlige organer har SFT en rekke ordinære oppgaver; dvs oppgaver som SFT normalt utfører og hører innunder organets ansvarsområder. SFT har også hatt en rolle i hendelser/situasjoner som er å regne som ekstraordinære aktiviteter. Et godt eksempel på det er Bravo-utblåsingen og store oljeutslippskatastrofer.

Kriteriet pionervirksomhet

Denne BK-planen omhandler arkivmaterialet fra SFTs opprettelse og de første 19 leveårene. Det er helt åpenbart at store deler av materialet dokumenterer pionervirksomhet

på områdene oljevern og oljeberedskap, avfall, kjemikalie- og produktkontroll, forurensning og miljø m.m. En rekke nye saksfelt ble innført i denne perioden og nytt lovverk ble utarbeidet. SFT har hatt en særskilt stor samfunnsbetydning i disse årene for å gjøre landet renere, helsemessig bedre og mer regulert innenfor SFTs fagområder.

Kriteriene unikhhet og redundans

Vi har valgt å bruke kriteriet redundans som kassasjonsargument for saksområder hvor SFT ikke er ansvarlig og kun har vært uttalende instans. Vi forutsetter at arkivmaterialet er bevart hos det organet som sitter med ansvaret.

Med hilsen

Elektronisk dokumentert godkjenning, uten underskrift

Per Ivar Hammershaug
seksjonssjef

Mette Rist Hauge
arkivleder

Vedlegg: Organisasjonskart 1974-1994
Arkivnøkkel med bevarings- og kassasjonsvurderinger